

สรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมาย PRTR

ร่างพระราชบัญญัติการรายงานและเปิดเผยข้อมูลการปล่อยและเคลื่อนย้ายสารมลพิษ พ.ศ. ....

1. กำหนดบทนิยาม (ร่างมาตรา 3) เช่น

“สารมลพิษ” หมายความว่า ธาตุหรือสารประกอบ ที่เมื่อถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษหรือมีอยู่ในสิ่งแวดล้อม อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้

“บัญชีรายชื่อสารมลพิษ” หมายความว่า บัญชีรายชื่อสารมลพิษที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม และให้หมายความรวมถึงสารมลพิษตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นมลพิษที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสารก่อมะเร็ง
- (2) เป็นสารก่อการกลายพันธุ์
- (3) เป็นสารที่มีพิษต่อระบบสืบพันธุ์
- (4) เป็นสารที่มีพิษเรื้อรัง
- (5) เป็นสารที่ก่อให้เกิดการแพ้
- (6) เป็นสารที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศ
- (7) เป็นสารที่ทำลายชั้นโอโซน
- (8) เป็นสารมลพิษอินทรีย์ตกค้างยาวนานในสิ่งแวดล้อม

(9) สารอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่ บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

“แหล่งกำเนิดมลพิษ” หมายความว่า ชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม อาคาร สิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะ สถานที่ประกอบกิจการใด ๆ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของสารมลพิษ

“สารมลพิษซึ่งไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน” หมายความว่า สารมลพิษที่อยู่กระจัดกระจายหรือเคลื่อนที่ได้ หรือปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดย่อย ๆ และไม่ได้มีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีหน้าที่ต้องรายงานการปล่อย และการเคลื่อนย้ายสารมลพิษตาม

พระราชบัญญัตินี้

“การปล่อยสารมลพิษ” หมายความว่า การปล่อยสารมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากกิจกรรมของมนุษย์ซึ่งมีลักษณะที่เกิดขึ้นประจำหรือไม่เป็นประจำไม่ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง การหก การระเหย การปล่อย การทิ้ง การระบายน้ำทิ้ง หรือการปล่อยอากาศเสีย

“การเคลื่อนย้ายสารมลพิษ” หมายความว่า การเคลื่อนย้ายมลพิษออกนอกเขตพื้นที่สถานประกอบการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัด กำจัด หรือนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ

2. กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา 24) เช่น

กำหนดบัญชีรายชื่อสารพิษ เกณฑ์ปริมาณการผลิต มีไว้ในครอบครอง หรือปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องจัดทำรายงาน บริเวณพื้นที่ที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หลักเกณฑ์และ

วิธีการวิเคราะห์ คำนวณ ประเมินปริมาณสารมลพิษที่ปล่อยหรือเคลื่อนย้ายออกสู่สิ่งแวดล้อม แบบในการจัดทำ รายงาน คุณสมบัติของอุปกรณ์ การตรวจวัดการปล่อยสารมลพิษ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการเผยแพร่ ข้อมูล พิจารณากำหนดโทษทางปกครอง (ร่างมาตรา 5 และร่างมาตรา 6)

กำหนดประเภทแหล่งกำเนิดสารมลพิษชนิดซึ่งไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน (ร่างมาตรา 15) และให้ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่พิจารณาออกระเบียบ ประกาศ และหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ เสนอ ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยและการเคลื่อนย้าย สารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ให้ความเห็นชอบข้อกำหนดและวิธีการปฏิบัติงานที่กรมควบคุมมลพิษเสนอเกี่ยวกับการ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล การจัดทำฐานข้อมูล การประกันคุณภาพและควบคุมคุณภาพของระบบการจัดการ ฐานข้อมูล (ร่างมาตรา 24)

3. กำหนดให้มีคณะกรรมการ (ร่างมาตรา 23) ประกอบด้วย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ กรรมการโดย ตำแหน่งจำนวนสี่คน ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีผลงานและ ประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพและกฎหมาย จำนวนไม่เกินหกคนและต้องสรรหาจากผู้แทนองค์กร สาธารณประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ อย่างน้อย 2 คน การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบคณะกรรมการประกาศกำหนด

4. กำหนดให้บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐที่ผลิต มีไว้ในครอบครอง เคลื่อนย้าย หรือปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งสารมลพิษที่ปรากฏในบัญชีรายชื่อสารมลพิษและตามปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และประกอบกิจการ ตามประเภทและขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง ต้องจัดทำรายงานข้อมูลชนิดและ ปริมาณการปล่อยและการเคลื่อนย้ายสารมลพิษ ต่อกรมควบคุมมลพิษ (ร่างมาตรา 7 และร่างมาตรา 8)

หากไม่รายงานข้อมูลโดยไม่มีเหตุอันควร ต้องได้รับโทษปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินร้อยละหนึ่งของรายได้ในปีที่กระทำความผิด (ร่างมาตรา 35) และหากมีการรายงานข้อมูลเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา 36)

5. กำหนดให้หน่วยงานรัฐผู้รับผิดชอบและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประเมินปริมาณการปล่อยสารมลพิษชนิดที่ไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอนจากแหล่งกำเนิดที่กำหนด ตามมาตรา 15 ที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา และจัดส่งข้อมูลให้กรมควบคุมมลพิษภายในเดือนมีนาคมของทุกปี (ร่างมาตรา 16)

6. กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ เช่น

รับรายงานและรวบรวมข้อมูลจากผู้มีหน้าที่ต้องทำรายงาน วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินสารมลพิษซึ่งไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอนเพื่อจัดทำฐานข้อมูล จัดทำฐานข้อมูลการปล่อยและการเคลื่อนย้ายสารมลพิษจากแหล่งกำเนิดมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมรวมถึงระบบประกันและควบคุมคุณภาพ และความปลอดภัยของข้อมูลดังกล่าว ประมวลและจัดทำข้อมูล พร้อมเผยแพร่ข้อมูลการปล่อยและการเคลื่อนย้ายสารมลพิษสู่สาธารณชน เป็นต้น (ร่างมาตรา 17 และร่างมาตรา 18)

7. กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษติดตามตรวจสอบให้บุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐจัดส่งรายงานอย่างถูกต้องและครบถ้วน (ร่างมาตรา 19 ถึงร่างมาตรา 22) หากจัดส่งรายงานข้อมูลไม่ถูกต้องครบถ้วนโดยไม่มีเหตุอันควร ต้องได้รับโทษปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินร้อยละหนึ่งของรายได้ในปีที่กระทำความผิด (ร่างมาตรา 35)

8. กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่และอำนาจเผยแพร่ข้อมูลการปล่อยและการเคลื่อนย้ายสารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัตินี้สู่สาธารณชน ให้ประชาชนมีสิทธิรับทราบและเข้าถึงข้อมูลโดยสะดวก รวดเร็ว ไม่เสียค่าใช้จ่าย ผ่านทางอินเทอร์เน็ตและช่องทางอื่น ๆ ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ร่างมาตรา 28 และร่างมาตรา 29)

โดย การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้กระทำผ่านทางอินเทอร์เน็ตและช่องทางอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา 5 (ร่างมาตรา 29)

- ปริมาณการปล่อยและการเคลื่อนย้ายสารมลพิษออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม
- ชื่อและที่ตั้งของบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ต้องรายงาน
- ประเภทของกิจการ
- ชื่อและที่ตั้งสถานประกอบการ และพิกัดทางภูมิศาสตร์
- ชื่อสารมลพิษที่กำหนด ยกเว้นชื่อสารเคมีที่ได้มีคำวินิจฉัยว่าเป็นความลับทางการค้า ให้เผยแพร่ชื่อกลุ่มสารเคมีแทน
- ของเสียและน้ำเสียที่เคลื่อนย้ายไปนอกแหล่งกำเนิด และสถานที่ปลายทาง
- ตัวกลางทางสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศ น้ำ และดิน
- ปริมาณและสถานการณ์การปล่อยสารมลพิษซึ่งไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน ประเภทต่าง ๆ
- ข้อมูลอื่นตามที่รัฐมนตรีออกประกาศกำหนด

9. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(ร่างมาตรา 30 และร่างมาตรา 31)

- ส่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินปริมาณสารมลพิษซึ่งไม่มีแหล่งกำเนิดแน่นอน
- ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกใบอนุญาต การพักใช้หรือการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- เมื่อปรากฏว่าผู้ขออนุญาตดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขไม่ปฏิบัติหรือละเลยการจัดทำรายงาน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งไม่ออกใบอนุญาต รวมทั้งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการนั้นได้

10. กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือจัดทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสารหลักฐานใด ๆ เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา (ร่างมาตรา 32 ถึงร่างมาตรา 34)

หากมีการจัดทำคำชี้แจงหรือชี้แจงด้วยวาจาตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งด้วยข้อมูลที่เป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา 36)

หากไม่จัดทำคำชี้แจงหรือไม่มาชี้แจงด้วยวาจาตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ปรับอีกวันละไม่เกินสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติตามคำสั่ง (ร่างมาตรา 38)